

БӨЛІМ: UNIVER / АТУ / СТУДЕНТ

Медициналық, фармацевтикалық қызметпен айналысуға рұқсат беру құжаттарын алу кезінде көрінеу жалған мәліметтер мен ақпарат беру. (ҚР-ның Әкімшілік құқық бұзушылық кодексінің 432-бабы)

ЖАРИЯЛАНДЫ 20.11.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР әкімшілік құқық, жалған мәлімет, жауапкершілік, құқықтық мәдениет, лицензиялау, медициналық қызмет, фармацевтика	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/183974/
--------------------------	--	--

ӘӨЖ 614.2:340(045)**Асенова Алия, Аманкелді Бейбіт**

Фармацевтикалық Өндіріс Технологиясы 1 курс студенттері

Алматы қаласы

Жумабаева Куралай Жумабаевна

Алматы технологиялық университеті

Әлеуметтік гуманитарлық пәндер кафедрасының ассистент профессоры,

заң ғылымдарының кандидаты

Аннотация

Бұл мақалада Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 432-бабы қарастырылады. Баптың мазмұны медициналық және фармацевтикалық қызметпен айналысуға рұқсат беру кезінде көрінеу жалған мәліметтер мен ақпарат берудің құқықтық салдарын сипаттайды.

Зерттеудің өзектілігі — қазіргі уақытта лицензиялау жүйесінде цифрландыру жүріп жатса да, өтініш берушілер тарапынан жалған құжат ұсыну фактілері әлі де кездесіп отырғанында. Мұндай әрекеттер денсаулық сақтау жүйесінің беделін түсіріп, азаматтардың өмірі мен қауіпсіздігіне қауіп төндіреді.

Мақаланың мақсаты — 432-баптың құқықтық табиғатын талдау, оның қолданылу ерекшеліктерін көрсету және құқық бұзушылықтардың алдын алу бойынша тиімді

ұсыныстар ұсыну.

Зерттеу барысында салыстырмалы-құқықтық, нормативтік және эмпирикалық әдістер қолданылып, әкімшілік құқықтық жауапкершіліктің маңызы айқындалды. Мақала нәтижесінде медициналық лицензия беру кезінде жалған мәліметтерді анықтаудың және алдын алудың нақты тетіктері ұсынылады.

Кілтті сөздер: әкімшілік құқық, лицензиялау, медициналық қызмет, фармацевтика, жалған мәлімет, жауапкершілік, құқықтық мәдениет.

Қазіргі таңда қоғамда денсаулық сақтау саласы мен фармацевтикалық қызметтің сапасы мен заңдылығын қамтамасыз ету өзекті мәселе болып отыр. Әсіресе медициналық немесе фармацевтикалық қызметті жүзеге асыру үшін рұқсат алу барысында көрінеу жалған мәліметтер мен ақпарат беру жағдайлары жиілеп келеді. Мұндай әрекеттер азаматтардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретіні анық.

Осы себепті Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 432-бабында медициналық және фармацевтикалық қызметпен айналысуға рұқсат беру кезінде жалған ақпарат берген тұлғаларға заңды жауапкершілік қарастырылған. Бұл баптың мақсаты — денсаулық сақтау жүйесіндегі адалдық пен ашықтықты нығайту, лицензиялау процесінде құқық бұзушылықтардың алдын алу. Мақалада осы баптың мазмұны, оның қолдану аясы, құқықтық салдары және тәжірибелік маңызы қарастырылады.

Зерттеу барысында әкімшілік құқық саласына қатысты заңнамалық актілер мен құқықтық түсіндірмелер қолданылды. Атап айтқанда, ҚР ӘҚБтК-нің 432-бабы былай делінген:

“Медициналық немесе фармацевтикалық қызметпен айналысуға рұқсат алу кезінде көрінеу жалған мәліметтер мен ақпарат берген тұлғалар айыппұл салуға әкеп соғады.”

Бұл норма медициналық лицензия алу кезінде өтініш иесінің адал ақпарат беруін міндеттейді. Мысалы, жалған диплом, тәжірибе туралы жалған анықтама немесе материалдық-техникалық база туралы дұрыс емес мәлімет ұсыну әкімшілік жауапкершілікке тартылады.

Зерттеу әдістемесінде салыстырмалы құқық талдауы қолданылып, басқа елдердің (мысалы, Ресей, Эстония, Франция) заңнамаларымен ұқсастықтары қарастырылды. Сонымен қатар, медициналық этика және құқықтық мәдениет тұрғысынан талдау жүргізілді.

Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 432-бабы денсаулық сақтау және фармацевтика саласында жиі қолданылады. Бұл бап медициналық және фармацевтикалық қызметті жүзеге асыру кезінде заңдылықты

қамтамасыз етуге, жалған мәлімет берудің алдын алуға бағытталған. Қазіргі таңда лицензия алу үдерісі электронды форматта өтсе де, кейбір өтініш иелері жалған құжаттар немесе бұрмаланған ақпарат ұсыну арқылы рұқсат алуға тырысады. Мысалы, кейбір жеке медициналық орталықтар лицензиялық талаптарға сай келмесе де, санитарлық нормаларға сәйкес емес ғимараттарды немесе жабдықтарды көрсетіп, қолдан жасалған фотоматериалдар тіркейді. Мұндай жағдайлар анықталғанда лицензия беруден бас тартылады, ал жауапты тұлғалар әкімшілік айыппұл төлейді. Ал фармацевтикалық салада жалған сапа сертификаттарын ұсыну немесе дәрілік препараттардың өндіріс көлемі туралы бұрмаланған есеп беру жиі кездеседі.

Мұндай құқық бұзушылықтар қоғам денсаулығына айтарлықтай қауіп төндіреді, себебі жалған құжат негізінде алынған лицензия сапасыз медициналық қызмет көрсетілуіне немесе қауіпті дәрілік заттардың айналымға түсуіне әкелуі мүмкін. Сондықтан 432-баптың қолданылуы тек жазалау шарасы емес, сонымен қатар алдын алу механизмі ретінде де маңызды. Практикада бұл бап бойынша әкімшілік жаза ретінде жеке тұлғаларға 50 АЕК, ал заңды тұлғаларға 200 АЕК көлемінде айыппұл салынады. Егер құқық бұзушылық қайталанса, лицензия күші жойылып, қызмет уақытша тоқтатылады. Сот тәжірибесінде “көрінеу жалған мәлімет беру” әдейі және саналы түрде жасалған әрекет ретінде бағаланады. Соңғы жылдары электрондық үкімет және мемлекеттік деректер базалары арқылы құжаттардың түпнұсқалығын тексеру жүйесі енгізілді. Бұл 432-баптың тиімді қолданылуына мүмкіндік беріп, жалған құжат ұсыну жағдайларын азайтты. Демек, бұл норма денсаулық сақтау саласындағы адалдықты, ашықтықты және қоғамдық сенімді нығайтатын маңызды құқықтық құрал болып табылады.

432-баптың тиімділігін арттыру үшін ең алдымен лицензия беру процесін цифрландыруды одан әрі жетілдіру қажет. Барлық мәліметтер автоматты түрде тексерілетін бірыңғай электрондық база құрылса, жалған ақпарат ұсыну мүмкіндігі азаяды. Бұл база білім беру, еңбек және денсаулық сақтау министрліктерінің деректерімен біріктірілуі тиіс. Сонымен қатар, лицензия алу кезінде өтініш берушілерге құқықтық кеңес беру жүйесін енгізу маңызды. Көптеген бұзушылықтар ақпараттың жеткіліксіздігінен немесе заң талаптарын толық түсінбеуден туындайды. Сондықтан медициналық ұйымдарға арналған онлайн-консультациялар мен түсіндіру семинарларын жиі өткізу ұсынылады.

Жалған мәлімет берген тұлғаларға қолданылатын жауапкершілікті күшейту де өзекті. Егер мұндай әрекеттер қайталанса немесе денсаулыққа қауіп төндірсе, айыппұлмен қатар лицензия алуға уақытша тыйым салу шарасын енгізу орынды болар еді. Болашақ медицина қызметкерлері мен фармацевттер арасында құқықтық мәдениетті арттыру да маңызды бағыттардың бірі. Бұл үшін оқу бағдарламаларына әкімшілік жауапкершілік пен лицензиялау ережелерін енгізу қажет.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қорытындылай келе, Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 432-бабы — медициналық және фармацевтикалық қызмет саласындағы заңдылық пен әділдікті қамтамасыз етудің маңызды тетігі. Бұл бап азаматтардың өмірі мен денсаулығын қорғауға бағытталған және лицензиялау кезінде адалдық пен ашықтық принциптерін сақтау қажеттігін айқындайды.

Жалған мәлімет беру тек әкімшілік құқық бұзушылық ретінде ғана емес, сонымен қатар қоғамның сеніміне нұқсан келтіретін, денсаулық сақтау жүйесінің тұрақтылығына қауіп төндіретін әрекет болып табылады. Сондықтан уәкілетті органдар тарапынан құжаттардың түпнұсқалығын тексеруді автоматтандыру, бірыңғай электрондық база құру және ақпарат алмасу жүйесін жетілдіру аса маңызды.

Сонымен бірге, медициналық ұйымдар мен фармацевтикалық компаниялардың басшылары мен қызметкерлері арасында құқықтық мәдениетті арттыру, заң талаптарын түсіндіру және кәсіби жауапкершілікті қалыптастыру бағытында жүйелі жұмыс жүргізілуі тиіс. Бұл тек заң бұзушылықтардың алдын алып қана қоймай, қоғамдағы сенім мен әділдікті нығайтады. 432-баптың тиімді жүзеге асуы медициналық қызмет сапасын арттыруға, азаматтардың құқықтарын қорғауға және мемлекет тарапынан бақылаудың ашықтығын қамтамасыз етуге ықпал етеді. Осы норма денсаулық сақтау жүйесіндегі адалдық пен сенімділікті нығайтып, қоғамның құқықтық мәдениетінің өсуіне оң әсерін тигізеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі. – Алматы: “Әділет” баспасы, 2020.
2. ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің ресми веб-сайты. – <https://www.gov.kz/memleket/entities/dsm>
3. Мұхамеджанова Ж.Ә., “Медициналық қызметті лицензиялау және құқықтық бақылау”, Алматы, 2019.
4. Ерғалиев А.Б., “Әкімшілік құқық және жауапкершілік”, Астана, 2021.
5. Зерттеу мақалалары: Сәдібекова Г.К., “Медицина саласында әкімшілік жауапкершілік нормалары”, Қазақстан құқық журналы, №4, 2022.
6. Әдістемелік нұсқаулықтар: “Медициналық және фармацевтикалық қызметті лицензиялау тәртібі”, ҚР Денсаулық сақтау министрлігі, 2021.
7. Салыстырмалы құқық әдебиеті: Иванов П.П., “Административное право зарубежных стран”, Москва, 2020.
8. Электронды ресурстар: <https://egov.kz> – электрондық үкімет порталы, лицензиялау бөлімдері.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.